

Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences (KNAW) KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Drinkwater en geschiedenis

van Tielhof, M.

published in

Waterspiegel. Opinieblad van de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin)
2015

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

document license

CC BY-NC-ND

[Link to publication in KNAW Research Portal](#)

citation for published version (APA)

van Tielhof, M. (2015). Drinkwater en geschiedenis. *Waterspiegel. Opinieblad van de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin)*, 18(5), 5.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the KNAW public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the KNAW public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

pure@knaw.nl

In elke Waterspiegel vragen wij een gastcolumnist zijn of haar visie te geven op een actueel thema.

Drinkwater en geschiedenis

Vóór de komst van de waterleiding, in de negentiende eeuw, dronken mensen nauwelijks water. Dat is althans de gangbare opvatting van historici. Water was onbetrouwbaar, je werd er ziek van of ging er dood aan. Zoals tegenwoordig in arme landen, zo was het vroeger in Europa. Besmet water was de oorzaak van tyfus, cholera en andere vreselijke ziekten. Water drinken? Levensgevaarlijk! Alleen de allerarmsten deden dat.

Wat dronken mensen dan wel? De meest gehoorde opvatting is: veel bier. Dat was veilig, makkelijk te maken en goedkoop. Er was kwaliteitsbier van professionele brouwerijen – de Hollandse brouwers waren in de zeventiende eeuw wereldberoemd – en mensen brouwden ook thuis. Dat laatste was bier van matige kwaliteit, voor eigen gebruik. Alles bij elkaar bedroeg de consumptie volgens sommige historici gemiddeld een à twee liter per persoon per dag, dus inclusief de kinderen gerekend. Bij studenten deed dit verhaal het altijd goed. In colleges middeleeuwse geschiedenis was er altijd wel een student die vroeg of de mensen dan niet permanent dronken waren. Mijn antwoord dat je goed kunt wennen aan grote hoeveelheden bier, mits gespreid over de dag, ging er ook altijd in als koek.

Inmiddels kijk ik er heel anders tegenaan. Nieuwe studies laten zien dat mensen in de pre-industriële tijd wel degelijk water dronken, zelfs vaak en veel. Eigenlijk ook heel logisch: oppervlaktewater was toen nog vaak schoon en veilig. Ook vingen mensen regenwater op en in sommige gebieden waren goede waterbronnen. De consumptie van water varieerde sterk per plaats en per periode.

Het was goed opletten, want er was een breed ‘wateraanbod’. In Amsterdam had je bijvoorbeeld water uit de gracht, water dat met schuitjes uit de Vecht werd gehaald en water uit regenwaterbassins. De kwaliteit verschilde en lang niet alles was geschikt voor consumptie. Welk water mensen dronken, hing vooral af van wat ze wisten en dachten over de kwaliteit. In dat kader verschenen bijvoorbeeld waterinspecteurs en certificaten van oorsprong.

Tegenwoordig spelen ook juist die kennis en perceptie van de waterkwaliteit weer een grote rol. Er blijkt van alles in het water te zitten wat we niet zien en ruiken, maar waarom we niet gevraagd hebben. Gaat dit het vertrouwen van de consument aantasten? De geschiedenis kan ons laten zien welke rol kennis en perceptie van de waterkwaliteit spelen bij de waterconsumptie.

Milja van Tielhof
Senior onderzoeker, Huygens Instituut voor
Nederlandse Geschiedenis (KNAW)